

Теоретичні основи протидії фінансуванню тероризму

Фінансування тероризму — це кровноносна система злочинних організацій. Переріжте її, і вони неминуче загинуть.

Основний принцип FATF

Взаємозв'язок базових понять

Відмивання коштів (AML)

Сутність. Процес приховування незаконного походження доходів, отриманих злочинним шляхом, для їх подальшого використання у легальній економіці.

Вектор. Від злочину до легальних грошей (ретроспективний).

Мета. Отримання прибутку та уникнення правосуддя

Фінансування тероризму (CFT)

Сутність. Збір та надання коштів (як легальних, так і нелегальних) з наміром їх використання для вчинення терористичних актів або підтримки організацій.

Вектор. Від грошей до злочину (перспективний).

Мета. Ідеологічний, політичний або релігійний вплив

Основні загрози безпеці

Фізичні та соціальні

Безпосередня підтримка інфраструктури терору.

Фінансування дозволяє вербувати бойовиків, закуповувати зброю та планувати масштабні атаки, що призводить до людських жертв.

Економічні

Дестабілізація фінансових ринків держави. Відтік прямих іноземних інвестицій, зниження суверенних рейтингів та послаблення національної валюти через високі ризики.

Політичні

Підрив авторитету легітимної влади. Нездатність держави захистити громадян руйнує довіру до інституцій та створює сприятливий ґрунт для зміни конституційного ладу.

Міжнародна архітектура ПФТ

Група FATF

Міжурядова організація, яка розробляє світові стандарти у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

Рада Безпеки ООН

Приймає обов'язкові до виконання резолюції та формує глобальні консолідовані санкційні списки щодо терористів.

Група «Егмонт»

Об'єднана мережа Підрозділів фінансової розвідки (ПФР) світу для безпечного та швидкого обміну фінансовою інформацією.

Стандарти FATF

40
РЕКОМЕНДАЦІЙ

Стандарти FATF встановлюють комплексну основу, яку кожна країна зобов'язана імплементувати у своє національне законодавство для захисту світової фінансової системи.

Національна система (Україна)

Ефективна протидія вимагає координації дій різних державних інституцій на основі ризик-орієнтованого підходу.

Держфінмоніторинг. Підрозділ фінансової розвідки (ПФР), який збирає та аналізує дані про підозрілі транзакції.

Національний банк України. Здійснює жорсткий нагляд за банківським сектором та віртуальними активами.

Служба безпеки України. Головний правоохоронний орган у сфері безпосередньої боротьби з тероризмом

Порівняння джерел фінансування

Класифікація	Типові приклади	Складність виявлення
Законні (Легальні)	Комерційні підприємства, офіційна благодійність, особисті заощадження, мікрокредити.	Дуже висока Маскуються під звичайні транзакції
Незаконні (Кримінальні)	Торгівля наркотиками, зброєю, людьми, вимагання, контрабанда природних ресурсів.	Середня Відстежуються поліцейськими органами
Державна підтримка	Пряме або приховане фінансування від урядів держав, що спонсорують тероризм.	Висока Використовуються державні канали

Найбагатші терористичні організації (станом на 2022 р.)

Рейтинг	Терористична організація	Річний дохід (млн дол. США)	Сфери діяльності	Основні джерела доходу
1	Талібан	2500	Афганістан і Пакистан	Податки і збори, незаконний обіг наркотиків і видобуток корисних копалин
2	Ансар Аллах	2000	Ємен	Податки з компаній і корпорацій, нелегальна торгівля нафтою
3	Хезболла	1200	Ліван і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану, торгівля наркотиками
4	Аль-Каїда та її філії	600	Глобальна	Податки, незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
5	ХАМАС	500	Сектор Газа і Західний берег	Податки та збори, фінансова підтримка з Ірану
6	Робітнича партія Курдистану (РПК)	250	Туреччина, Ірак і Сирія	Незаконна торгівля (торгівля наркотиками, зброєю та людьми)
7	ІДІЛ та його філії	150	Глобальна	Податки, викрадення та незаконна торгівля (торгівля нафтою та старожитностями)
8	Справжня ІРА	70	Великобританії та Ірландії	Нелегальна торгівля тютюном
9	Катаїб Хезболла	50	Ірак і Сирія	Фінансова підтримка з Ірану
10	Палестинський ісламський джихад	35	Сектор Газа і Західний берег	Фінансова підтримка з Ірану

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- ХАМАС, можливо, одна з найбагатших терористичних організацій у світі і поступається тільки ІДІЛ
- ХАМАС роками отримує гроші з різних джерел – від ЄС, ООН та інших міжнародних організацій, від таких країн, як Іран, росія, Сирія або Катар, а також від підконтрольних будівельних компаній, банків, благодійних фондів

Деякі факти про фінансування ХАМАС

- Річний дохід ХАМАС становить від 300 до 400 мільйонів доларів
- ООН (за 2014-2020) вклала в Сектор Гази 4,5 мільярда доларів.
- Структури ЄС – 730 мільйонів доларів.
- Німеччина – 360 мільйонів доларів.
- Річний бюджет «уряду» ХАМАС у Секторі Гази становить щонайменше 2,4 мільярда доларів.
- ХАМАС заробляє ще 0,5 мільярда доларів на рік на прикордонних переходах «Рафах» (Єгипет) і «Керем-Шало» (Ізраїль)

Новітні канали фінансування

Віртуальні активи (криптовалюти). Активне використання міксерів, анонімних монет (Privacy Coins) та нерегульованих бірж для глобального приховування руху коштів.

Краудфандинг у мережі. Збір масових дрібних пожертв під виглядом гуманітарної допомоги або підтримки сімей, які постраждали в зонах конфліктів.

Передплачені картки. Забезпечують анонімні розрахунки та транспортування великих сум коштів через кордон у вигляді компактного пластику.

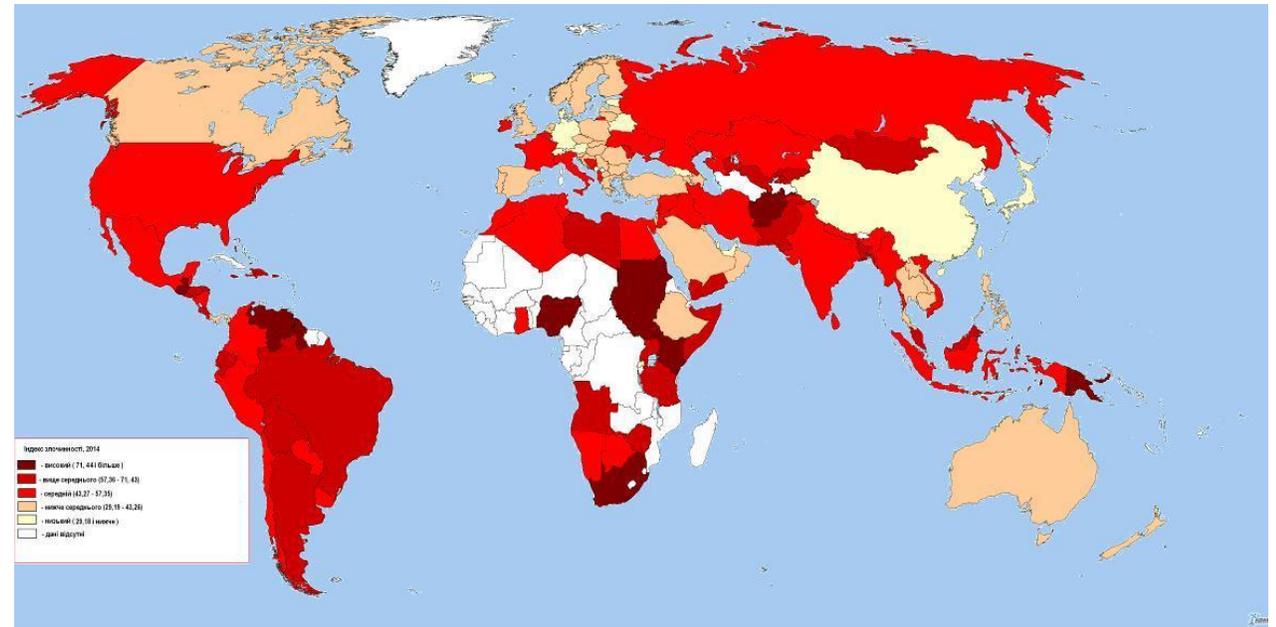
Хавала. Традиційні неформальні системи переказу коштів на основі довіри, що працюють поза банківською системою.

Зв'язок зі злочинністю

Транснаціональні мережі

Терористичні групи все частіше покладаються на транснаціональну організовану злочинність.

Використовуються налагоджені канали контрабанди та відмивання коштів для забезпечення стабільного грошового потоку.

Еволюція міжнародного права

1999

Конвенція ООН

Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. Базовий документ

2001

Резолюція РБ ООН 1373

Ухвалена після подій 11 вересня 2001 р. Зобов'язує держави криміналізувати надання коштів терористам

2012

Оновлення FATF

Затвердження оновлених 40 Рекомендацій, які інтегрували стандарти AML та CFT

Сьогодні

Регулювання ВА

Глобальне впровадження "Travel Rule" для віртуальних активів (криптовалют)

Законодавство України

Національне законодавство жорстко адаптоване до стандартів FATF та Директив Європейського Союзу.

- 📌 Закон № 361-IX. Базовий нормативний акт, що визначає механізм первинного та державного фінансового моніторингу.
- ⚖️ Кримінальний кодекс. Стаття 258-5 чітко криміналізує фінансування тероризму (позбавлення волі з конфіскацією).
- 🚫 Санкційний механізм. Інструмент негайного блокування активів осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю

Ефективна протидія фінансуванню тероризму = Глобальна безпека

Лише скоординовані дії на національному та міжнародному рівнях
здатні перекрити фінансові артерії тероризму

Дякую за увагу!